

Jana Pronská

Slané prokletí

Přeložil Josef Pepson Snětivý

Jana Pronská

Slané prokletí

Přeložil Josef Pepson Snětivý

© Jana Pronská, www.janapronska.estranky.sk, 2013

Translation, Editor © Josef Pepson Snětivý, www.pepson.cz, 2013

Image on Cover: © Samphotostock.cz, 2013

Cover & Layout: © Nakladatelství ČAS, Alena Laňková, 2013

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2013

ISBN 978-80-7475-003-8

Ležela na zemi schoulená do roztřeseného klubíčka. Jednou rukou si podpírala vzdušné břicho, druhou si zakrývala ústa – bolestí se jí chtělo křičet, ale příšerný strach jí sevřel hrdlo, takže z něj nevyšel ani sten. Krev jí protékala mezi prsty a ostře kontrastovala s bílou pokožkou. Její kapky na mnoha místech potřísnily drahé sametové šaty.

Nechtěla už ani otevřít oči, ba ani pohnout hlavou. A ještě méně toužila po tom, aby spatřila toho netvora. Nechtěla vlastně už vůbec nic.

Jen klid a mír.

Zpod sevřených víček si razily cestu první slzy. Stékaly po její tváři, splývaly s krví z rozbitých úst a odplavovaly poslední zbytky hrdosti.

Zlomí ji. Neví, jak dlouho ještě dokáže snášet jeho týrání, za jak dlouho se mu podaří udělat z ní bezduchý, vystrašený přízrak, chvějící se už ve chvíli, kdy zaslechne zvuk jeho kroků na chodbě.

Každý jeho příchod znamenal bolest a ponížení. Každý, byť i ten sebemenší pokus vzepřít se krutý trest.

Minuta za minutou se vlekly, jako by její utrpení nemělo nikdy skončit. Nemohla se ani pohnout, ani se zhluboka nadechnout, vždyť tím by upoutala jeho pozornost a on by ji trýznil dál. Ležela skrčená v koutě a ze všech sil se snažila, aby byla neviditelná.

Z postele se konečně ozvalo chrápání. V děsivém tichu manželské ložnice to pro Seleinu znamenalo vykoupení. Na okamžik. Než přijde další den...

Bolestí se hlásila snad každá kost v jejím těle, ale podařilo se jí nehlučně vstát, vyzout se ze střevíců a tichoučce našlapovat po chladné kamenné podlaze. Jen ho nevzbudit! Jen tak může přežít další bezesnou noc.

Opatrně usedla na tvrdou dubovou desku v okenním výklenku a přes zmučené tělo přehodila kožešinu. Jasný měsíc vládl nočnímu nebi a jeho svit pronikal okenními tabulkami do ložnice. Hvězdy zářily a pranic se nestaraly o to, jaká trápení prožívají lidé pod nimi a co sužuje Seleinu, paní Solnohradu.

Povzdechla si, setřela krev z tváře, opřela hlavu o okenní rám a zavřela uslzené oči. Hlavně že je dítě v jejím lůně v pořádku. Alespoň do té doby, dokud k ní zase večer nepříjde a pěstmi jí nevysvětlí, kde je její místo.

Celé měsíce zas a znovu.

Jako trest za to, že se vzepřela dobyvateli.

Jako nekonečný trest za to, že si dovolila patřit někomu jinému.

Ctibor, syn barona Šóši, stál před shromážděným davem s rukama sevřenýma v pěst a jeho pohled hněvivě blýskal po přítomných. V přeplněné hodovní síni hradu Cejkova bylo dusno, nikdo se neodvážil pozvednout oči, nikdo neprotestoval. Všichni mlčky a se skloněnou hlavou snášeli Ctiborův zoufalý křik.

Ne, takové přivítání si nikdo nepřál.

„Proč jste mi to neoznámili?!“ zvolal a pěstí udeřil do stolu, až na něm všechno nadskočilo.

„Je nám to líto, můj pane! Ale naši poslové vás nedokázali najít,“ ohradil se kastelán Imrich Faborič, starší muž s dob-
ráckým výrazem ve tváři. Kajícně klopil oči, ale syna svého pána se nebál navzdory tomu, že před Ctiborovým ostrým pohledem se roztřásla kolena jinačím rytířům.

Nejstarší syn barona Šóši ztratil bratra, jeho otec ležel na smrtelné posteli, Solnohrad, dědičné sídlo, patřící jeho rodině už od nepaměti, a s ním i panství a solné doly padly do rukou nepřítele. Měl plné právo být zarmoucený i rozzu-
řený.

Kastelán věděl, že zaťatá čelist a ruce sevřené v pěst jsou jen projevem smutku, trpkosti, hněvu a bezmocnosti.

„Nedokázali mě najít?!“ křičel Ctibor a jeho tvář byla stále zvrásněnější. „To je všechno, co mi řekneš, Imrichu?! Copak jsi nevěděl, kde jsem?! Byl jsem snad zalezlý v nějaké díře jako potkan?! A co ty, drahý švagře?! Kdes byl ty, když jsme přišli o majetek?!“ Ctibor se náhle zadíval na svého švagra Mateje Kelečeniho, zemana z Pozdišovcí, a ten zbledl jako stěna.

Ctibor byl o hlavu vyšší než on a mnohem těžší i bez br-
nění. Nikdy nechápal, co jeho svéhlavá sestra vidí na tomto nezdařeném pokusu o chlapa – alespoň tak na Mateje nahlí-
žel on.

„Stál jsem po boku tvého otce, Ctibore!“ sebral Matej od-
vahu a začal se bránit. Postoupil dopředu, obešel kastelána i jeho pobočníka a postavil se před Ctibora. Bojovně zdvihl

hlavu a podíval se mu zpříma do očí. „Zatímco ty, milý švagře, jsi získával slávu na hranicích, my jsme zachraňovali rodinné dědictví! Poslali jsme pro tebe čtyřikrát, ale tys nepřišel...“

Nebývalá Kelečeniho troufalost a výčitky na chvíli zarazily i Ctibora. Jeho hněv se zmírnil, ale silný, neodbytný pocit viny mu vzápětí zatemnil mozek. Popadl švagra za chlopeč kabátce a zatřásl s ním.

„Kdo si myslíš, že jsi?! Jak se opovažuješ se mnou takto mluvit, Kelečeni?!“ zařval a odstrčil ho. „Ty...“

„Krotte svůj hněv, můj pane! Nespravedlivě si vybíjíte hněv na zemanovi. Na tom, co se událo, nenese vinu nikdo, ani on, ani vy! Nikdo!“ zakročil kastelán ostře, ale to už Matej Kelečeni i jeho muži opouštěli dvoranu. Postupně se vytratili všichni, až nakonec zůstal jen kastelán.

„Nikdo vám nic nevyčítá, pane Ctibore, jen jsme zarmoucení stejně jako vy. Matej dělal, co bylo v lidských silách, to mi můžete věřit,“ vysvětloval Imrich trpělivě. „Jenže na takový podvod a hrůzu nikdo z nás nebyl připraven. A uznejte, můj pane, že pustit se do bitvy o hrad s tou hrstkou lidí, která nám zůstala, by bylo čiré šílenství.“

„Možná máš pravdu...“ připustil Ctibor, když se i kastelán chystal k odchodu.

Nachýlil se den, komnata se nořila do šera a osvětloval ji jen oheň ve velkém krbu. Praskání polen znělo v tichu až příliš hlasitě a souperit s ním mohlo jen bušení srdce v rytířově hrudi.

Když se Ctibor po chvíli uklidnil, ztěžka dosedl do křesla v čele stolu, kde kdysi sedával jeho otec. Lehké brnění

z tvrzené kůže ho náhle svíralo a drátěná košile, obepínající mohutnou hrud', byla k neunesení. Zuřivě zatahl za kožené šňůrky a brnění s řinčením spadlo na zem. Kovanou košili si přetáhl přes hlavu a odhodil stranou. Konečně se mohl nadechnout.

Zabořil hlavu do dlaní, v očích ho pálily slzy. Přišel pozdě...

Jeho bratr leží mrtvý v kamenném sarkofágu v podzemí kostela. Nedokázal se ani pomodlit, jen zuřivě a v bezmoci křičel zoufalstvím, když mu oznámili, že ho krutý dobyvatel Arvan Révai shodil z hradeb Solnohradu ve dvou kusech, nejprve tělo, potom hlavu.

Jak se s tím má vyrovnat? Jakub byl jeho mladší bratr a on mu byl přítelem, vzorem... Odjakživa za toho chlapce zodpovídal, radil mu, pomáhal... Pohádali se jen jedinkrát, to když se začal ucházet o Seleinu, ženu, která byla zaslíbena Révaiovi.

Tehdy Ctibor odešel a celé tři roky se vyhýbal jakýmkoli zprávám z domova. Nevěděl, že Jakub zemřel tak strašlivou smrtí ani že otec, ctihodný baron Šóša, se z té tragédie nikdy nevzpamatoval. Od Jakubovy smrti nevyšel ze své komnaty, s nikým neprohodil ani slova, nepoznal staršího syna... Ten prázdný, vyhaslý pohled se Ctiborovi navždy vryl do paměti a probudil v něm něco temného, zuřivého, co dosud pouze doutnalo. Ta správná potrava pro hladového démona pomsty...

Kdosi potichu otevřel dveře, ale Ctibor ani nezvedl hlavu. Sluha zažehl pochodně na stěnách i svíce ve svícnech, přiložil pár polen do krbu a beze slova odešel. Teprve tehdy si Ctibor uvědomil, že slunce už dávno zapadlo a za okny je noc. Vstal a přešel k oknu. Nosič pochodní už osvětlil hradby s cimbu-

řím, na kterých se procházely ozbrojené stráže. Věž byla na-proti tomu temná, neosvětlená, ale Ctibor nepochyboval, že i v ní někdo hlídkuje. Matej Kelečeni se kupodivu ukázal jako schopný obránce. Ani on by v těchto nebezpečných časech nepostupoval jinak. Dlužil mu omluvu.

Dole na nádvoří bylo živo, pokud se to v této situaci vůbec dalo říct. Jeho družina, dvacítko v boji zocelených chlapů, svorně seděla před kovárnou a o čemsi debatovala. Kastelán Imrich, jeho pobočník i velitel stráží byli také s nimi. Obvyčejný den na hradě, plný práce od úsvitu do nejhlubší noci, s jasně stanovenými a po celé věky neměnnými pravidly, nenarušil ani jeho návrat. Poznával tu každodennost, vždyť tu vyrostl pod ochranitelskou, ale přísnou rukou svého otce, zde se naučil bojovat, zde byl pasován na rytíře... Byl to jeho domov.

Ne, nesmí jen tak sedět a litovat ztraceného času. Musí si vzít zpět to, co mu Arvan Révai vzal, musí udělat přesně to, co se od něj očekává. Smrt si žádá pomstu.

„Arvan Révai zaplatí svou krví, bratře, to ti přísahám!“ vykřikl slavnostně a věděl, že nenajde klid, dokud svůj slib nesplní.

„Děkuji za tvá slova, Ctibore, ačkoli bych měla spíš protestovat a vyčítat...“ Jemný, něžný hlas za jeho zády ho vytrhl z pochmurných úvah. Vůbec nepostřehl, že v hodovní síni už není sám, ale sestru jeho příchod potěšil. Vždyť naživu zůstali už jen oni dva.

Obrátil se k ní a zaraženě na ni hleděl.

Jolanda byla najednou jiná. Z mladého, dosud ne zcela rozvinutého poupěte, které zanechal v péči novomanžela, se stala žena. Ve vzpomínkách se mu vynořil obraz matky a Jolanda jako by z něj vystoupila. Možná to bylo tím teplým zeleným pláštěm ze sametu, podšitým liščí kožešinou, který matka tak ráda nosívala, možná tím vysokým bílým čepcem s naškrobeným závojem kolem hlavy, který kryl její dlouhé plavé vlasy... Nebo snad tím stále stejně přísným pohledem, kterým ho pozorovala, když byli děti, či vráskou na čele, která mu utkvěla v paměti?

Zasmála se.

„Hleďme, i sám neohrožený bojovník ztratil řeč!“

„Ani bych tě nepoznal,“ zamumlal Ctibor a rozpačitě chytil Jolandu za ruce, které k němu vztahovala.

„I ty ses změnil, bratře. Tři roky je dlouhá doba. Já jsem během ní porodila tři děti a převychovala manžela,“ zasmála se a Ctiborovi se konečně objevil na tváři úsměv.

„Všiml jsem si,“ opáčil. „Konečně je z něho chlap!“

„Jen nech být, Ctibore, já dobře vím, že ti to nešlo pod vousy, když jsem se rozhodla vzít si Mateje Kelečeniho, ale jsem s ním spokojená. Opravdu,“ dodala přesvědčivě.

Ctibor přikývl, vždyť co na to mohl říct?

„Rozkázala jsem, aby ti přinesli něco na zub, tvé lidi jsem už nakrmila, jen ty jsi od svého příchodu nic nejedl.“

„Nemám chuť.“

„Nežvaň!“ okřikla ho a hned zavolala sluhy, kteří po chvíli začali nosit na stůl.

„Vlastně ses moc nezměnila,“ podotkl Ctibor uštěpačně a ještě chtěl něco dodat, ale lahodná vůně jídla ho přesvědčila, že Jolanda má pravdu. Sedl si za stůl a přijal ze sestřiných rukou kalich s vínem.

Měli si toho hodně co říct, a tak spolu bděli ještě dlouho poté, co celý hrad ztichl.

Sotva se začalo rozednívat, Ctibor se vyšvihl do sedla. Bez doprovodu cválal pod hradby, pak přes čerstvě posekanou louku na stráni pod lesem, přebrodil potok, který se po nedávném lijáku vylil ze svého koryta, až nakonec zmizel hlídce na věži v hustém lese. Mířil na vrchol hory, odkud bylo vidět do daleka. Bílá lněná košile se mu lepila na tělo, pot mu ztropil opálenou pokožku, pod kterou vibrovaly svaly jako z oceli. Vítr mu šlehal do tváře a dlouhé havraní vlasy za ním povlávaly jako černá zástava.

Přítáhl otěže, kůň se prudce zastavil a vyhodil přední nohy vysoko do vzduchu. Byl neklidný stejně jako jeho pán. Ctibor ho poplácal po šíji, seskočil a přivázał uzdu k nejbližšímu stromu. Těch pár kroků, které ho dělily od vysoké skalní plošiny, už musel ujít pěšky.

Na vrcholu se před ním otevřel širošířý prostor, který končil až na obzoru. Viděl pohoří, údolí, řeky protínající zelené lány, vesnice i solné doly. A právě u nich, až kdesi v dálce, stál na vysoké skále opevněný hrad, který způsobil tu největ-

ší tragédii, jaká mohla jeho rodinu potkat. Bratrovo dědictví a v něm zrádná žena, která Jakuba připravila o život.

Ctiborovi ztwardly rysy. Bolestně si uvědomil krutou pravdu. Připomněl si svou přísahu a zaplavila ho nenávist. Otevřel ústa a zoufale chtěl vykřičet do světa všechnu svou bolest, ale nedokázal ze sebe vydat ani hlásku, jen v koutku oka se mu zaleskla slza.

Do hradu se vrátil až se soumrakem. A v jeho hlavě se mezitím zrodil jasný plán, jak se pomstít a získat zpět majetek i čest.

„Na obléhání nemáme dost mužů, Ctibore!“ namítl Matej Kelecění, když se všichni muži shromáždili v hodovní síni a Ctibor přednesl svůj návrh.

„Já vím, proto jsem poslal pro posily. Věřte mi, Arvan Révai se nebude stačit divit!“ prohlásil Ctibor sebevědomě. Jeho paže opsala kruh a ukázala směrem k Solnohradu. „Co nám patří, to si vezmeme zpět!“ vykřikl ještě odhodlaněji, když viděl pochybnost v očích mužů. „Můj bratr je mrtvý, solné prameny padly do rukou vraha, chcete to nechat jen tak?! Nebo se z vás snad stali zbabělci?!“

„Neurážejte nás, pane! Dobře víte, že jsme připraveni vzít do rukou zbraň, ale stejně tak sám nejlépe znáte sílu solnohradských hradeb. Zaútočit bez přípravy a bez dobře vyzbrojeného vojska, to by byla sebevražda!“ odporoval kastelán

a několik mužů souhlasně zabručelo. Ctiborův švagr ho jen mlčky pozoroval, a tak ho rytíř vyzval pohledem, aby se vyjádřil.

„Co máš v plánu? Já nejsem voják, ty ano, věřím ti tedy, že víš, jak na to, ale musíš mi dát víc než jen bezhlavou touhu po pomstě, Ctibore. Pokud mě přesvědčíš, ochotně pošlu své muže, aby po tvém boku zaútočili na Solnohrad,“ řekl Matej věcně a všichni souhlasně přikyvovali.

Mladý rytíř si švagra nevrle přeměřil pohledem. Celé roky ho pokládal za hlupáka a zbabělce, nedokázal pochopit, co na něm sestra vidí, jenže teď... Teď mluvil rozumně. Měl pravdu. Opravdu ho žene slepá touha pomstít se Révaiovi – oko za oko, zub za zub, smrt za smrt!

Ctibor silou vůle udusil oheň, jenž mu spaloval hrud'. Byl rytíř, bojovník, musel tedy potlačit emoce, aby ho nepromyšlené rozhodnutí nestálo život. Uměl být chladný jako kus oceli, nemilosrdný, krutý... Jen díky tomu přežil i ty nejtěžší bitvy. Nadechl se a přešel pohledem po přítomných mužích.

„Bojoval jsem v mnoha bitvách, pokořili jsme několik hradů a opevněných míst, aniž bychom utrpěli velké ztráty. Poslal jsem bratrům ve zbroji žádost o pomoc při obléhání Solnohradu. Můj přítel Johan z Oranu má tesaře, kteří umí postavit katapulty i samostřily. A kromě toho znám pár triků, díky kterým bude naše zteč hradeb rychlejší,“ usmál se, ale jeho úsměv mrazil.

„Tak to už je jiná, pane Ctibore!“ zvolal kastelán a Matej přikývl: „Už teď mám padesát mužů a má rodina může postavit další stovku. Jestli se ti podaří pokořit Arvana Révaie, vě-

řím, že se k tobě přidají všichni sousedé v okruhu pěti stolic,“ prohlásil a Ctibora tím nepřekvapil. Pověst o krutosti nového pána Solnohradu letěla zemí rychleji než orel nad horským hřbetem.

Neuplynul ani měsíc a pod Cejkovem tábořilo vojsko, jaké tento kraj neviděl po celé roky. Stovky mužů, připravených bít se v barvách Ctibora Šóši, muže, který se postavil zlovůli nenáviděného Arvana Révaie.

Seleina stála za zády svého manžela jako socha bez života. Přinutil ji zúčastnit se hostiny, ačkoli neměla ponětí, jaká podlost mu dala popud k tomu, že ji chtěl mít vedle sebe. Málokdy vycházela z komnaty, jednak po bití většinou nedokázala vstát z postele, jednak se styděla za modřiny, které jí ustavičně „zdobily“ tvář. I nyní se snažila raději na nic nemyslet a nic nevidět a usilovně potlačovala nevolnost. Neodvážila se pomalu ani nadechnout, aby na sebe manžela neupozornila.

Ten zloduch se zatím výborně bavil, hltal jednu křepelku za druhou, a když se s plnými ústy smál oplzlým historkám spolustolovníků, po bradě mu teklo krvavě rudé víno. Hlodvní síní létaly kosti a vyhladovělí lovečtí psi se o ně rvali s hlasitým štěkotem a vytím.

Na stole leželo nahé děvče, křičelo hrůzou, bolestí a hanbou, pak zas jen velkýma očima tiše prosilo o smilování,

když ji jeden z manželových kumpánů znásilňoval přímo mezi mísami s vybranými jídly a cínovými čísemi s vínem, zatímco ostatní se zájmem přihlíželi a hlasitě povzbuzovali smilníka.

Síní se šířil odporný pach zpocených těl, vína a kouře z loučí a voskovic.

Seleina přivřela oči a přála si, aby se ve vteřině mohla propadnout pod černou zem. K čemu je takový život? K čemu? Jak jednoduché by bylo skočit do propasti pod komnatou...

Dítě v lůně ji silně koplo a ona sykla. Sotva se držela na nohou, bolest v kříži se stupňovala, do očí jí vstoupily slzy bezmoci a ponížení, za sebe i za to děvče, které po chvíli už jen tiše sténalo, schoulené do klubíčka, dokud se na ně nevrhne další.

Révai jako by si náhle vzpomněl, že Seleina stojí za jeho zády. Prudce se otočil a natáhl k ní ruku s pohárem.

„Nevidíš, že je prázdný?!“ rozkřikl na ni a nenávistně si odplivl. „Nalej mi, ženská! I tahle coura ví, jak potěšit muže, jen ty jsi nanic! Jen se podívej, jak se to dělá, a něčemu se přiuč!“ blábolil opile, když mu roztřesenými rukama dolévala víno. Jeho kumpáni se rozchechtali ještě víc, dívka žalostně zavzlykala a Seleině se podlomila kolena. Ale vytoužené mdloby nepřišly a bolest, která se náhle rozlila celým jejím tělem, ji přinutila vykřiknout.

Révaiovy ruce ji zvedly ze země. Prsty ji chytil za bradu a zkalenýma očima zkoumal její zvrásněnou tvář.

„Měl jsem tě radši shodit z hradeb, ty mrcho, i s tím tvým milencem! Dej mi dědice a pak si klidně chcípni! Ani ten tvůj

povedený švagřík, co konečně přitáhl domů, už nikdy nezíská majetek, o který přišel,“ rozchechtal se jí do ucha a Seleina teprve v tu chvíli pochopila, co oslavuje. Révai si je sám sebou naprosto jistý, za branami Solnohradu se cítí bezpečný. Co to říkal? Jaký švagr? Co se proboha zase děje?

Dveře do síně se náhle rozletěly a dovnitř vběhl strážce.

„Odpusťte, vaše milosti, ale Ctibor Šóša táhne na náš hrad! Už z dálky jsou vidět jeho katapulty,“ vysvětloval rychle, aby nepocítil na vlastní kůži pánův hněv.

Révai se však ani neobtěžoval zvednout pohled od své manželky.

„Vida, tak už i druhý Šóša přichází, aby si vylámal zuby...“ ušklíbl se. „Slyšíš, ženo moje? Tvůj švagr se vydal na návštěvu, aniž by ho někdo zval!“ vysmíval se jí do tváře. Jeho arrogantní výsměch bolel víc než všechny ty rány a ponižování, které od něj zakoušela.

Přivřela oči a soustředila se na dítě, které se neklidně převalovalo v jejím lůně, a na vracející se bolest v kříži.

„Vaše milosti,“ oslovil ho znovu voják. „Na hrad táhne opravdu dobře vyzbrojené vojsko. Potřebují vás na hradbách. Velitel řekl, že se musíme připravit na masivní útok. Pokud začnou ostřelovat hrad katapulty, vzplane jako pochoděň!“

„Cože?!“ Vojákova slova konečně pronikla do Révaiova otupělého mozku. Pustil Seleinu a obrátil se k němu.

V místnosti konečně zavládlo ticho. Po chvíli ho však přerušil Seleinin výkřik. Na podlaze pod ní se objevila loužička – odtékla jí plodová voda.

Révai se na ni lhostejně podíval.

„Odneste ji a zavolejte porodní bábu,“ přikázal. „A ty,“ ukázal prstem na svou ženu, „pros Boha, abys mi do rána dala dědice!“ Pak se otočil a vydal se na hradby. Za ním se během jediného okamžiku vyhnuli i ostatní.

Čísi soucitné ruce vzaly Seleinu do náruče a pomalu nesly do komnaty, kde ji s vytřeštěnýma očima vítala komorná.

„Ach, má paní! Co budeme dělat?“

„Rodit, Jozefko, rodit!“ dobrácky ji okřikl muž. „Jdi pro bábu a nech nachystat horkou vodu, hodně vody!“ přikazoval.

Seleina zvedla oči a nevěřicně se podívala na mladého muže. Viděla ho jednou či dvakrát dole na nádvoří. Vždy seděl tak trochu stranou od ostatních, ale co o tom mohla vědět? Nenáviděla každého člena Révaiovy družiny. Všichni byli horší než divá zvěř.

Odtáhla se a bázlivě si ho prohlédla. Byl velmi vysoký a silný jako kůň. Dlaně měl jako lopaty, kdyby chtěl, jediným úderem by ji jistě přizabil. Soucitný úsměv a pohled, který na ni upíral, ji však uklidnily, ale jen do chvíle, kdy pocítila další nápor bolesti.

„Můžete si lehnout, má paní, brzy přivedete na svět nový život,“ promluvil k ní laskavě a podal jí ruku.

Seleina sebou trhla a prudce se odtáhla. Strach, po celé měsíce pěstovaný Arvanem Révaiem, byl hluboce zakořeněný v jejím podvědomí, nedokázala mu vzdorovat. S trpkostí v hlase zamumlala:

„A jaký život mu nabídnu?“

„Nebojte se, neublížím vám, já ne...“ povzdechl si muž. „Teď vám popřeju hodně štěstí, budete ho potřebovat, má paní, a nechám vás o samotě.“ Hluboce se uklonil a pomalu odcházel.

„Komu mám poděkovat?“ vyhrkla Seleina.

Muž se napřímil a jeho upřímné, blankytně modré oči zněžněly.

„Štefan Babický, má paní, k vašim službám. Pokud byste cokoli potřebovala, neváhejte se na mě obrátit. Bůh je mi svědkem, že udělám, oč mě požádáte.“

Seleina naprázdno polkla a ztěžka dosedla na pelest. Dávno zapomněla, jak znějí milá slova. Téměř ji vyděsila. Nevěřila jim, nechtěla se utěšovat planými sliby. Potrásla hlavou a odvrátila pohled.

„Zapamatujte si mé jméno. Kdybych věděl, jak vám pomoci, neváhal bych,“ stiskl Babický rty, vyšel z komnaty a už se ani neohlédl.

Seleině v té chvíli vytryskly slzy. Tekly a tekly a jejich tok jako by přehlušoval porodní bolesti, dokud po dvou hodinách nevstoupila komorná, následovaná porodní bábou Markou.

„K čemu ten pláč, vždyť budete jen rodit!“ lomila rukama bába a hned se dala do práce. „Dovolíte, má paní? Prohlédnu vás. A ty nanos vodu a najdi čisté plátno. Dělej!“ nakázala komorné Jozefce, která tu stála jako solný sloup a zírala na mladou prvorodičku.

Seleina se napřímila a dovolila bábě, aby ji vyšetřila. Ta prohmatávala její břicho i lůno a nevěřicně kroutila hlavou. Nakonec nespokojeně zamlaskala.

„Co se děje? Tak co je?!“ vykřikla Seleina a polil ji studený pot. Soustředěná tvář porodní báby se mračila a její výraz nevěstil nic dobrého.

„Potrvá to pár hodin, má paní, budete muset vydržet!“

„Hodin?“

„Jistě! Rodíte poprvé, kosti se musí přizpůsobit a lůno uvolnit. Jste slabá, všude samá boule a modřina... I když mi do toho nic není, pán by měl mít větší ohled vůči těhotné ženě. Ale nebojte se, má paní, všechno bude, jak má být,“ řekla bába a Seleina se konečně aspoň trochu uklidnila. Odvrátila se a necítila potřebu cokoli vysvětlovat. Přinejmenším ne bábě, kterou předtím viděla jen jednou, když přišla potvrdit těhotenství a odhadnout čas porodu.

Marka přistoupila k oknu a vykoukla ven. Na hradbách vládl čilý ruch, pochodně zářily na každém rohu, ve věži i na cimbuří. Na nádvoří se shromažďovali Révaiovi muži, vojáci zapalovali vatry, v obrovských kotlích se vařila směla, zatímco v podhradí vyrostly žhavé ohně jako houby po dešti.

Do komnaty vtrhla Jozefka se služkami. Přinášely vědra s horkou i studenou vodou, bělené plátno, necky, kotlík do krbu i polínka na oheň. Bába spokojeně přikývla a jediným gestem vykávala zvědavé ženy za dveře. Založila si ruce v bok a upřeně se zadívala na vystrašenou paní.

„Tak už mi řekni, co se děje!“ zvolala na smrt vystrašená Seleina a rukama se chytila za břicho.

„Nebudu vám lhát, má paní, ale... Raději se podívám ještě jednou,“ přistoupila k mladé rodičce a znovu ji prohmatala zvenku i zevnitř. „Uvidíme!“ mlaskla a stiskla rty.

Seleina nestačila reagovat, neboť ji přemohl další nápor bolesti.

„Nebojte se, má paní, všechno bude dobré. Dám vám odvar z bylinek na posílení, jen vydržte.“

„Umřu, určitě umřu,“ šeptala přes slzy hradní paní. Marka rychle vhodila do vařící vody pár sušených bylin, které vytáhla zpod sukně, a zanedlouho už Seleininy rozpraskané rty svlačil hořký odvar.

„Nebojte se, má paní... Tohle trochu zmírní vaše bolesti. Skoro všechny ženy si tím prošly, bolest jim nadělil Bůh, aby se o to více těšily z narození dítěte. Uvidíte, jen co se to maličké narodí, zapomenete na všechno, co vás trápilo.“

Kéž by to bylo tak jednoduché! Kéž bych nevěděla, co to maličké čeká v područí Arvana Révaie! pomyslela si Seleina a polkla slzy. Kéž by se nikdy nenarodilo, kéž by se nenarodila ani ona... Dítě v jejím lůně se pohnulo, jako by vědělo, o čem jeho matka přemýšlí.

„Voda je připravena a plátno také,“ oznámila bábě Jozefka, když vtom se rozletěly dveře a dovnitř se vpotácel Révaiův pobočník.

„Mám se podívat, jak to pokračuje!“ vykřikoval.

„Tady není nic ke koukání, žádný muž nemá u rodičky co dělat. Ani pánův zájem porod neurychlí,“ vyprovodila bába opilce rázně a zabouchla mu dveře před nosem.

„Fuj, smrděl jako tchoř!“ odplivla si a hned se dala do příprav. Ruce si navlhčila v odvaru z bylinek, rozložila plátno, kotlík s vodou zavěsila do krbu nad žhavé uhlíky a až potom se vrátila k Seleině. Utřela jí zpoceně čelo a zkontrolovala ztvrdlé břicho.

Hodina za hodinou se vlekla, noc pomalu ustupovala dni, za okny se rozednívalo. Porodní bolesti se začaly stupňovat.

„Co mi tajíš, Marko?“ Oslovila Seleina bábu a její oči prosily o nějakou zprávu. Jakoukoli.

Marka počkala, dokud neodejdou všechny služby kromě Jozefky, a pak konečně řekla:

„V lůně máte dvě děti, má paní, a jedno... jedno z nich pravděpodobně nepřežije. Nehýbe se...“

Seleině jako by se na chvíli zastavilo srdce. Chtěla tu zprávu přijmout, ale nemohla. Drtil ji pocit nesmírné viny. Bolest, která se šířila jejím tělem, byla nesnesitelná, ale bolest v duši ji doslova zabíjela. Zamhouřila oči, stiskla pěsti, z pokousaných rtů jí vytryskla krev. Milosrdná matko, smiluj se nad námi, prosila v duchu, když ji bába připravovala na blížící se porod.

Bolesti se vystupňovaly k neunesení, pot jí zalil tvář a slepil vlasy na spáncích, ani lůžko už jí neskýtalo žádné pohodlí. Zoufale se snažila vytlačit ze svého klína nový život. Nechtěla si ulevovat křikem, nechtěla, aby Révai věděl, jak strašně trpí. Tlumila vzdechy a soustředila se jen na tlak v podbřišku. Úmorná snaha přivést na svět dědice ji naprosto vyčerpala. Přímo cítila, jak jí z těla uniká síla.

„Už jen chvíli, má paní... Už vidím hlavičku...“ povzbuzovala ji Marka. „Pořádně zatlačte! Ted! Silně!“

„Nemůžu, už prostě nemůžu!“ zakřičela Seleina a právě v té chvíli se do hradní zdi zavrtala první z mnoha kamených koulí, vystřelených dobyvateli. Místnost se otrásla, nádvořím se rozléhal křik, vyplašené služby křičely za dveřmi a pod okny byly slyšet horečné přípravy k boji.

Dobyvatel zaútočil, aby si vzal zpět, co mu patří. Za skleněnými tabulkami oken se rozhořely ohně a kanonáda svištícíh koulí přehlušila všechno ostatní.

Nikdo neslyšel Seleinin poslední zoufalý výkřik, když ze svého lůna konečně vytlačila dítě. Nikdo neslyšel jeho první pláč, když ho bába rychle umyla a položila k matce.

„Máte syna, má paní! Je to silný a zdravý chlapec!“ oznámila jí, když se ho mladá matka poprvé se slzami v očích dotkla.

„Můj syn... Jakubův syn...“ šeptala a prstem ho jemně hladila po teplé pokožce. Ale tyhle krásné chvíle netrvaly dlouho. Opět ji přemohl nával bolesti a ona se vystrašeně podívala na bábu.

„Nic se neděje, má paní, to se jen na svět hlásí druhé dítě,“ řekla a hned se vrhla k jejímu klínu.

Jozefka se celou tu dobu krčila v koutě a vyděšenými očima sledovala dění. Když jí však bába strčila do rukou novorozeně, aby se sama mohla věnovat rodiče, jako by se probírala z mrákot. Zabalila drobné tělíčko do připravených přikrývek a s chlapcem v náručí se snažila nevnímat bolestné sténání své paní a nemyslet na to, co čeká to nevinné stvoření, až se dostane do Révaiových rukou.

Venku se zatím dobyvatelé pokoušeli srovnat hradby se zemí. Útok neustával ani po několika hodinách, ba naopak, jako by se stupňoval, ale Seleina si to vůbec neuvědomovala. Myslela jen na to, jak zachránit svého syna.

„Pomoz mi...“

„Dělám, co se dá, má paní, ale musíte si pomoci hlavně sama... Tak tlačte!“

Seleině se horko těžko podařilo porodit i druhé dítě, ale stalo se to, co bába předvíдалa: nepřežilo. Bůh si ho k sobě povolal dřív, než se stačilo poprvé nadechnout.

Seleina už nedokázala ani plakat, jako by jí všechny slzy vyschly. Jen mrtvé novorozeňátko jemně pohladila po líčku. Oči se jí zavíraly únavou a mysl odmítala přijmout další bolest. Copak jí už nezažila dost?

Přesto si však jasně uvědomovala, co musí udělat, i kdyby to bylo to poslední, na co se zmůže. Popadla bábu za svaštělou ruku a přinutila ji poslouchat.

„Můj manžel se nesmí dozvědět, že jeden z mých synů žije!“ šeptala naléhavě. „Nikdo kromě vás dvou se to nesmí dozvědět, Marko! Přísahěj, že ho zachrániš! Přísahěj, že se postaráš, aby můj syn žil!“

„Ale co to říkáte, má paní?!“

„Řekni, že jsem přivedla na svět mrtvé dítě! Řekni, že se nedalo nic dělat! Ty můžeš! Tobě uvěří!“ Oči ve tváři zrůzněné únavou jí planuly jako v horečce, ale mysl měla čistou a jasnou. Upnula se k jediné myšlence: nesmí dopustit, aby se její dítě dostalo do rukou Arvana Révaie či kohokoli jiného.

„Zachraň mého syna, Marko... Zapřísahám tě, pomoz nám!“

Bába polkla naprázdno. Strach ji na chvíli ochromil, ale pak její pohled padl na týranou ženu s tělem pokrytým stopami po bití, na její úpěnlivě prosící oči a na dítě, které tichounce leželo v kolébce, jako by vědělo, že se rozhoduje o jeho osudu.

Jozefka se třásla na celém těle, mlčela, ale chápala, o co její paní usiluje. Až příliš často viděla její tvář posetou modřinami.

Marka se na dívku nejprve tázavě podívala, a když přikývla, vzala dědice do náruče.

„Kam ho mám teď schovat? Ven se nikdo nedostane,“ uvažovala nahlas.

„Jozefko, ty znáš cestu z hradu, vid?“ oslovila Seleina komornou, a ta rychle přikývla. „Vyvede vás tajnou chodbou až do lesa. Budu se modlit, aby vás nikdo nezaslechl. Řekni, že svou práci vykonala a že tě potřebují jinde, nebo si vymysli cokoli jiného, jen, pro smilování Boží, neprozradte nikomu, že můj syn žije! A nevracejte se!“ přikázala jim.

„A vy? Co si tu počnete vy?“ vrhla se Jozefka k nohám své paní.

„O mě se nestarejte,“ řekla Seleina a přivřela oči. Teď už byla klidná. Vyprosila svému dítěti alespoň šanci na přežití.

Marka s bušícím srdcem zabalila spící dítě do kožešiny. Bylo drobounké, snadno ho schovala do nůše a přikryla bylinkami.

Sotva tak učinila, vrazil dovnitř Arvan Révai. Oči mu plnuly hněvem jako vždy, když jeho pohled padl na manželku.

„Jak dlouho to ještě bude trvat?!“ zařval a přiskočil k lůžku bezmocné ženy.

„Dítě se narodilo mrtvé,“ ozvala se bába za jeho zády. „Nedalo se nic dělat, vaše milosti.“

„Cože?! Co to blábolíš, ty bláznivá stvůro?! Ukaž mi dědice!“

Bába mu tedy ukázala mrtvé novorozeně. Ani si neuvědomila, že se po ní zuřivě ohnal, jen najednou dopadla na druhou stranu místnosti. Ze rtů jí vytryskla krev, kterou si le-

dabyle setřela. V té chvíli už nepochybovala. Vyslala soucitný pohled k ženě na lůžku, posbírala se ze země, pohledem varovala roztrásenou a bledou Jozefku, vzala nůši a beze slova vyšla z místnosti s dívkou v patách. V uších jí zněl nepřičetný řev hradního pána, který si svou zlost a své zklamání vybíjel na bezbranné ženě.

Seleina se snažila nevnímat, necítit bolest, když na ni řval a nemilosrdně jí třásl na posteli, když jí vířskal do ucha sprosté nadávky a strašlivá obvinění. Nakonec ji z té hrůzy vysvobodila milosrdná temnota.

Hrad padl za úsvitu. Arvan Révai a jeho kumpáni utekli tajnou chodbou a ostatní obyvatelé nechali napospas rozzuřenému dobyvateli. Ctibor si byl od počátku jistý, že proti němu a jeho vojsku nemá zbabělec Révai nejmenší šanci. Více než tři sta odhodlaných mužů, obří katapulty a samostřily, které celou noc ostřelovaly hradní zdi, nádvoří, ba i palác, a hořící slaměné koule, nasáklé smůlou, dokončily spoušť, jakou tento hrad ještě nezažil. Ne, on ho nechtěl zachovat, jak bylo zvykem, on ho chtěl vidět srovnaný se zemí. Když ho nemůže mít jeho rodina, nebude ho mít nikdo!

A na toto nebyl připraven ani Révai. Jeho jediná naděje, právoplatný dědic panství, byl mrtvý, a jeho žena... i ta měla smrt na jazyku. Nebyl důvod vyčkávat a riskovat život.

Když Ctibor Šóša ráno vstoupil na nádvoří, našel tam pár zbídačelých sluhů, rozvaliny a zplundrovaný hrad. Jen jediná místnost byla nedotčená. V ní ležela žena, pro kterou zemřel jeho bratr, s mrtvolkou novorozence v kolébce.

Nenávist a touha po pomstě mu zcela zatemnily rozum. Chtěl, aby trpěla tak jako on, aby pocítila muka viny, které cítil on sám.

Arvan Révai, následován svou družinou, se neohlížel. Rychle se prodíral houštím a sekal mečem po dotěrných větvích, které ho švihaly do obličeje. V duchu spřádal strašnou pomstu dobyvateli.

„Za tohle budeš trpět, Ctibore Šóšo! Přisahám Bohu, že chci být jako tvůj bratr!“ rouhal se celou cestu.

„Kam jdeme, můj pane?“ ptal se snad už posté jeho pobočník, ale ani tentokrát nedostal jasnou odpověď. Révai umíněně a mlčky kráčel dál.

Skupina se vyšplhala na hřeben, odkud bylo vidět do širé dále. Na protějším kopci se vypínal hrad, ve kterém Révai ještě včera hodoval. Severní věž spadla, po několika dobře mířených ranách se rozsypala, jako by byla z bláta. Hradby ještě hořely, zatímco nádvoří i hospodářské stavby už jen doutnaly. Vlajku Révaiovců nahradila Šóšova. Plápolala ve větru a vysmívala se jim.

Nakonec se Arvan zahleděl dolů do doliny. Ctiborovy oddíly tábořily před hradbami, padací most přes příkop byl spuštěn a vojáci postupně zabírali nádvoří. Ztwardly mu rysy, cynická křivka úst se ještě zvýraznila, oči přísahaly odvetu. Taková potupa nemůže zůstat nepotrestána!

Obhlédl svou družinu. Dvacet mužů, kteří mu věrně stáli po boku, spolu s ním bojovali, zabíjeli, pili a rabovali... Ale několik jich chybělo.

„Kde jsou Babický a Viliam Radvanský? A co Béla?“ zeptal se.

„Štefana jsme viděli naposledy, když jste ho poslal za paní Seleinou,“ ozval se Arvanův pobočník, ale Révai ho nenechal dopovědět. Zrudl a popadl ho pod krkem. „Už nikdy, pokud je ti život milý, přede mnou nevyslov jméno té čubky! Rozuměl jsi?!“

„Ano, můj pane,“ přikývl muž bázkivě a Arvan ho pustil. Pak vrhl poslední pohled na Solnohrad a prohlásil: „Jdu ke své sestře a pak za županem, vyžádat si zpět to, co mi patří!“

Skupina vyrazila. Koně zůstali na hradě, do úzké únikové chodby se nevešli, proto měl potupný útěk ještě o to trpčí příchutí. Pro rytíře znamenal pěší pochod větší pohanu než ztráta majetku. Nikdo se neodvážil promluvit, protože Arvan Révai byl v této náladě schopen kohokoli probodnout svým mečem. Utábořili se, až když na krajinu sedl soumrak a nebezpečná cesta lesem se ztrácela ve stínu mohutných stromů. Pod skalním srázem rozdělali oheň, na rožně nabodli maso, které Arvanův pobočník prozíravě přibalil do batohu, a posílili se hltém vína z koženého vaku.

Rozhovor vázl, jen sem tam někdo prohodil slovo. Všichni byli na smrt unavení. Po téměř celoroční zahálce na hradě, kdy jejich jedinou starostí bylo prohánění sukní, honitba a každodenní pitky, končící většinou až za úsvitu, měl na ně pochod zničující účinky. Únava, žízeň a bolest uspalý jednoho po druhém. Jen Révai nemohl usnout.

Bděl a spřádal plány na odvetu. V plamenech před sebou viděl budoucnost Ctibora Šóši. Škvařil se v ohni a prosil o milost. Jako by téměř slyšel jeho kvílení. Révaiovi se leskly oči jako v horečce, tvář mu zkřivil strašný úsklebek šilence. Myslel i na Seleinu, na svou manželku, která mu měla zajistit bohatství v podobě solných pramenů, bílého zlata, cennějšího než jiné jmění. Copak nebyly příkladem právě Šóšovci? Říkalo se, že jejich majetek je pohádkový, ovládali území od Šariše až po Abov, jejich postavení na dvoře bylo téměř neotřesitelné, jejich dědičná práva si nikdo nedovolil zpochybnit... Jeho sestra měla pravdu. Od sňatku se Seleinou netrpěl nouzí, ačkoli se vůbec nestaral, jak se mu plní měšce. Nebýt toho, že musel vedle sebe strpět tu stvůru, byl by řekl, že je šťastný.

Seleina... Nemohl ji ani vystát. Držela se života jako klíště, ale její pohled plný pohrdání a strachu, bolesti a nenávisti ho přiváděl až na pokraj šílenství. Nikdy neprosila, nikdy nekvílela, jen tiše snášela jeho surovost. Beze slov a při každé možné příležitosti se mu vysmívala, její útky byly pravidelnější než jeho hony. Dokázala vyčmukat i tu sebemenší slabinu. Děvka! Musel ji dát hlídat smečkou psů, aby pochopila, že od něho se neutíká.

A nikdy mu nebyla po vůli. Nebyl schopen učinit ji svou manželkou. Byla to jediná žena, jíž se nedokázal zmocnit jako muž. Ještě teď se při té myšlence roztrásl. To tajemství hlídal na dně své černé duše jako posvátnou relikvii.

Co je to za čarodějnici, když na něj pouhá její přítomnost působila jako ledová sprcha? Měl ji shodit z hradeb spolu s tím holobrádkem Jakubem, kterého si tak lehkovážně vzala, zatímco byla příslibena jemu. Jemu!

Kéž by ses škvařila v pekle, Seleino! pomyslel si zuřivě a šťouchl mečem do žhavých uhlíků. Jiskry se rozletěly na všechny strany a ozářily okolní prostor okolo. Jeho muži spali, jen sem tam si povzdechli či cosi zamumlali z neklidného snu.

Z celé své černé duše věřil, že už je vdovcem.

K poledni dorazili do města. Za nekřesťanskou sumu koupili od lakomého hostinského postroje a koně jen o trochu lepší než mršiny, konečně se najedli a hlavně vydatně napili, se zaťatými zuby ignorovali zvěsti o Ctiborově dobytí Solnohradu, přetřásané u každého stolu, a ráno ještě více rozzuření vyrazili na jih.

Jak řekl Arvan Révai: nejprve na Lipovec za sestrou a pak... Pak se uvidí!

Porodní bába Marka seděla ve své chýši. Jednou rukou hladila spící dítě, zabalené v zavinovačce a ovčí kožešině, ve druhé

držela hliněný hrneček, plný horkého bylinkového čaje. Čekala a v duchu se modlila.

Dítě sebou občas zavrtělo, ale od chvíle, kdy ho donesla do svého domu, se ještě neprobudilo. Nevypadalo nezdravě, to ne, ale hrozila se chvíle, kdy otevře oči a bude se dožadovat potravy. Co mu nabídne? Dolehly na ni obavy, zda bylo její rozhodnutí správné, zda se do měla do takového nebezpečí vůbec pouštět.

Usrkla horkého nápoje a bolest z rozražených rtů jí hned připomněla to, co bylo vlastně povinností. Vždyť krutost hradního pána neznala hranic. Svědčily o tom její bolavá ústa, boule a podlitiny na těle hradní paní a v neposlední řadě možná i smrt jednoho z dvojčat.

Kdo ví, jestli to paní Seleina vůbec přežije... A kdo ví, jestli by to přežila ona sama, kdyby Jozefka či Babický promluvili.

V duchu zaúpěla a šla hledat čisté plátno na přebalení, až se dítě probudí. Však ono už nějak bude!

Ještě teď ji mrazilo, když si vzpomněla, jak scházeli do podzemí a cestu jim zastoupil Štefan Babický. A dítě najednou zaplakalo. Navzdory hroznému hluku, který panoval všude kolem, bylo zřetelně slyšet. Jozefka ztuhla hrůzou, ale Babický neřekl nic. Chvilí se díval na obě ženy, jako by jim chtěl z očí vyčíst pravdu, ale nakonec ustoupil.

„Pospěšte si! Hrad už dlouho nevydrží a Révai jistě použije tento tajný východ. Čekal jen na to dítě. Ať vás cestou nepotká! Před východem je stráž, pojdte, pomohu vám!“

„A co bude s vámi, pane?“ tiše zašeptala Jozefka.

„O mě se nestrachuj, Jozefko,“ usmál se. „Paní Seleina bude potřebovat mou pomoc. Ale ty se sem nevracej,“ dodal smutně.

„Ale moje paní ...“ namítla, jenže Marka ji přerušila: „Máte pravdu, pane. Až bude třeba, vrátí se...“

„Pojďme už, rychle!“ popohnal je Štefan Babický, když dítě opět zaplakalo. Tasil meč a sundal ze zdi druhou pochodeň.

Jozefka je neomylně vedla do podzemí. Vlhké stěny byly zakouřené od pochodní a vzduch prosycený solí, ale kanonáda, otřásající hradem, se ztrácela v dálce, až nakonec zanikla úplně. Na čepce se jim namotávaly pavučiny, pod nohama neustále šustila kdejaká havěť. Přesto bez ustání spěchali. Každou chvíli je mohl doběhnout hradní pán, úzký průchod vytesaný hluboko do skály mohlo něco zatarasit, neustálé otřesy z obrovských kamenných koulí mohly narušit skálu a tunel zcela zavalit... Jozefka tudy nejednou utíkala pro bylinky pro svou paní a pokaždé se jí tady dole zmocnila úzkost.

„Jak je to ještě daleko, Jozefko? Mám pocit, že už vypustím duši!“ lapala po dechu bába.

„Už jen pár kroků, tamhle je otvor,“ ukázala dívka před sebe, ale najednou strnula. „Svatá matko na nebi, pomoz nám!“ zašeptala. Bába se zastavila s rukou na bušícím srdci a vystrašeně zírala na služtičku.

„Stráž,“ šeptla Jozefka, vzápětí se zhluboka nadechla a obrátila se k Babickému.

Na ten pohled do smrti nezapomene. Oči mu planuly, když se k ní sklonil. Letmý polibek, který jí vtiskl na rty, ji překvapil. Nenáviděla muže, od chvíle, kdy k ní ten hajzl Ré-